

тепло, по-сімейному і водночас професійно. Дякую за можливість нести українську культуру в ці непрості часи, а також за постійну турботу, допомогу і хвилювання. Дякую моєму рідному хору і особливо Г.С.Шпак за те, що зробили неможливе-можливим і за те, що завжди поруч. Велика подяка польському хору за їх величезну підтримку України!» (А.Журавель, ОНМА ім. А.В. Нежданової м. Одеса)

Такі підсумки нашої творчої подорожі в надважкий час війни, але саме вони стають втричі важливими, надихаючими, теплими та незабутніми!

Ганна Савельєва

ХАРКІВСЬКА ХОРОВА ШКОЛА У РАКУРСІ ФЕСТИВАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У сфері хорового мистецтва комунікація на сучасному етапі є невід'ємною складовою його розвитку. Включення широкої інтернаціональної аудиторії до творчого спілкування та культурного обміну закладено у самій природі музики, яка є інтернаціональною по своїй суті.

Розвиток хорового мистецтва у наш час вже неможливо представити без комунікації, що склалася між композиторами, співаками, диригентами та аудиторією. З часу пандемії ця комунікація прийняла здебільше дистанційну форму, проте стала й значно інтенсивнішою.

Різновидами хорових комунікативних зв'язків є репертуарний обмін, гастролі, міжнародні проєкти, стажування, майстер-класи, різноманітні онлайн-платформи для спілкування, аудіо-відео контент, конкурси та фестивалі.

Хоровий фестивальний рух є одним із найемоційніших засобів мистецької комунікації, оскільки відбувається не за звичним вербальним руслом. Емоційна сфера хорового твору робить його зрозумілим для аудиторії будь-якої національності. Проте, згідно статистики, саме хорові фестивалі у кількісному відношенні значно поступаються іншим жанровим різновидам. Незважаючи на

це, хорові фестивалі «активізують особливо важливі чинники впливу на рівень національної співочої культури країни, що є найрезультативнішим способом порівняння її з мистецькими якостями зарубіжжя» [2, с. 71].

Важливою стороною участі у міжнародних фестивалях є вагома місія демонстрації «обличчя» та сутності традицій певної хорової школи та презентації надбань національної школи у цілому. Попри досягнення у політичній, економічній, соціальній та інших сферах життя кожної окремої країни, саме культурний рівень завершує весь комплекс формувань уявлень про державу.

Як вказує С. Савенко, світовий фестивальний рух почався з кінця 19 століття та пройшов в Україні крізь оригінальні форми радянського часу. З набуттям незалежності, фестиваль в Україні прийняв міжнародну форму: «В дійсний час сучасний хоровий рух характеризується широким розвитком міжнародних творчих контактів, що стимулюють рівень професійної майстерності, а також теоретичних і методичних конференцій і нарад з питань хорового співу, співочого розвитку дітей тощо» [3, с. 459].

У Харкові хоровий фестивальний рух також еволюціонував від традиційних радянських показів у форматі країни, про що писав Л. Каданер [1], до відкритої міжнародної мистецької форми, не поступаючись інтенсивністю іншим регіонам держави. У рамках формату тез неможливо деталізувати досягнення харківських колективів, проте можна вивести певні закономірності та узагальнення.

На рівні організації фестивалів на Харківщині існує певний дисбаланс. У межах самого міста фестивальний рух є достатньо динамічним і стабільним. Домінують хорові фестивалі для жанру дитячого хорового виконавства: це численні хори та хорові ансамблі музичних шкіл міста та області, хори Обласного палацу дитячої та юнацької творчості «Весняні голоси» та «Скворушка» та хорові колективи районних центрів дитячої творчості міста та області. Їх ініціаторами є вищі навчальні заклади, обласний методичний центр підвищення кваліфікації

вчителів дитячих музичних закладів, обласний палац дитячої творчості, інші методичні установи, різні комерційні структури та інші.

На цей час Харків отримав головний фестивальний проєкт міжнародного масштабу – Перший Міжнародний хоровий фестиваль імені В'ячеслава Палкіна (2021), до змісту якого входить конкурс хорових диригентів, хоровий марафон, майстер-класи, концерти хорової музики. З надією очікується продовження цього міжнародного проєкту після закінчення війни.

Найвагоміших результатів у фестивальному русі досяг Академічний камерний хор ім. В. С. Палкіна харківської обласної філармонії. Почавши участь у національному фестивальному русі ще у 90-х роках, колектив є лідером по кількості, участі та творчим результатам. Серед заслуг цього колективу – участь у всіх значимих фестивалях та конкурсах України, міжнародні конкурси за кордоном, колектив неодноразово ставав гостем та фронтменом мистецьких проєктів в Україні.

Також, слід відзначити міжнародний фестиваль-конкурс «Співоча феєрія» (ХНТУ «ХП»), у рамках якого вперше до Харкова було запрошено хорові колективи з інших країн (2011, 2013, 2015), а камерний хор ім. О. Петросяна цього вищого навчального закладу є учасником і переможцем цілої низки національних та міжнародних конкурсів як в Україні так і за кордоном.

Активними харківськими учасниками хорового руху є хорові колективи мистецьких навчальних закладів – Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, Харківська державна академія культури, Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, хор студентів відділу хорового диригування Харківського музичного фахового коледжу ім. Б. М. Лятошинського, студентські хори Харківської гуманітарно-педагогічної академії, хор студентів Харківського вищого коледжу мистецтв.

Кожний навчальний хоровий колектив здійснює культурну комунікацію згідно специфіки своїх навчальних завдань: акцент на навчальну діяльність;

участь здебільше у національних проєктах; концертно-просвітницька робота; участь у більш широкому списку національних та всеукраїнських заходів.

Харківська єпархія також проводить декілька фестивальних заходів всеукраїнського формату на Покрова, Різдво та Великий Піст, які завжди збирають велику кількість хорових колективів різних вікових категорій та виконавських напрямків.

Церковні хорові колективи Харківщини регулярно стають учасниками православних національних та міжнародних хорових проєктів та гідно представляють хорову культуру регіону.

Запроваджуються також і нерегулярні фестивалі, засновані авторитетними установами міста, проте їх результат не можна зменшити, оскільки саме інтенсивність фестивального руху усередині хорової школи є питомим середовищем для творчого розвитку та виходу на національний та міжнародний рівень. Це пов'язано передусім з підвищенням виконавського тону колективу та позитивним впливом сценічної атмосфери.

Отже, доступність, інтернаціональність та емоційність фестивалю як одного із проявів хорової комунікації зараз є актуальним засобом формування образу держави та національної школи на світовому рівні. Хоровий фестивальний рух на Харківщині має достатню інтенсивність як у плані організації так і у ракурсі участі за межами регіону. Харківська хорова школа має та зміцнюватиме власне місце у міжнародному мистецькому просторі. Завдяки зусиллям талановитих хормейстерів Харківщини, попри усі обставини, що склалися у державі з початком російської агресії, хорова спільнота зберігає творчі традиції та акумулює творчі потужності для мирного часу.

Список використаних джерел

1. Каданер Л. С. Хоровая самодеятельность Харькова за 50 лет (1917-1967 гг.). *Вопросы искусствознания: (науч. и метод. работы ХИИ) / Харьк. инст. искусств*; [редкол: Корниенко В. С. (отв. ред.) и др]. Харьков, 1969. Вып. 1. С. 129-148.
2. Пархоменко Л. Фестивальні форми інтеграції хорового руху України (за здобутками «Золотоверхого Києва»). *Студії мистецтвознавчі*. 2008. № 4. С. 71-77.